

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

TOIMITUS

EDWARD GYLLING
Vastaava

O. W. KUUSINEN
Toimitussihteeri

SULO WUOLIJOKI

YRJÖ SIROLA

SISÄLTÖ:

Ylönousemus. *Hilja Liinamaa.*

Torpparikokous Tampereella.

Millaista eduskuntaa vaadimme?

Senaatin laatima painovapauslakiehdotus. *O. W. K.*

Sosialismi ja uuden ajan tiede. *H. R.*

Katsauksia

ISBN 1796-928x

Sosialismi.net

Tampere 2017

Sosialistisen aikakauslehden numero 8, huhtikuu 1906.
Kieliasu on jätetty alkuperäiseen muotoonsa, vain selvät kirjoitusvirheet on korjattu.

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

N:o 8

Huhtikuu

1906

YLÖSNOUSEMUS.

Auringon säteitä! Kevättä ilmassa! Päivänpaistetta joka sopessa. — Lauhkeat tuulet rientävät etelästä. Hentoiset kevään hengettäret hyppivät kinokselta toiselle, kurkistavat puiden lomitse vangituille mättäille ja etsivät tien pimeimpiinkin onkaloihin.

Mikä valon ja lämmön riemukulku! Mikä eteläisen hehkun hellä syleily kalpealle, vilussa värjötelleelle Suomimmelle, Pohjolan sinisilmä tytölle.

Suomeni ikinuori luonnotar, Lapin rajamailla nuoruuttaan kukkiva Pohjolatar, aukoo kauneita, utuisimpia unelmia kuvastelevia silmiään kevätsulhollensa. — —

Kevätlemmelle herää Suomeni luonnotar. Kuuletko, kuinka sen sydämen riemusoitot maassa, vuorilla, laaksoissa, metsässä ja pelloilta runsain sävelin lainehtivat. Näetkö sen hymyjä, kuuletko sen vuoroin hyrskyinä hypähteleviä, vuoroin tyyneinä utuhaaveisina sointuina soiluvia sydänväreitä?

Kevättä ilmassa! Säveleitähän likellä, kaukana, kaikkialla. Mikä sulous, mikä mielten hurmaus! Kevättä, kevättä!

Sävelet soivat! Uudet toivon sävelet! Valo lainehtii. Ilo tulvii.

Unhoitusta, unhoitusta talven hyille ja halleille. Unhoitusta murtaville murheille. Unhoitusta pettymyksille, itkuille. —

Ponnahda auki mun rintani uksi. Auetkaa jäiset saranat. Ihminen minussa astu esiin hangen alta. Nouse ylös! Kevät kutsuu! Elämä kutsuu!

On tullut ylösnousemukseksi hetki. Nouse, astu kevääseen ja häikäisevä ihana valonvirta avaa sinulle suuren lämmittävän sylinsä.

Ihminen minussa, astu haudastasi, sillä ylösnousemukseksi hetki on lyönyt. — —

Kevättä! Ylösnousemusta! Me heräämme, me nousemme kaikki keväimen hääjuhlaan, valon valtauleloihin. Kaikki köyhät, onnettomat, sorretut nyt päänsä nostavat. Suomessa on eletty monta kevättä, mutta olkoon tämä *köyhälistön kevät*.

Ukset auki ummehtuneista tölleistä, kujat kurjilla laita-kaupungeilla toivon kukkasihin puhjetkaa. Ylös elon huolten, katkerain kärsimysten murtama otsa. Suoraksi ruuskain. raatelema orjan selkä. Ihmisyyden kukkia kevät kulmillemme kylväköön. Uuden ajan toivon perhoset töllichemme ympärillä liehukoot.

Nouskoon köyhissä sortajain ristiinnaulitsema ihminen ylös haudastaan. Valkeana, puhtaana, ylevänä se esiin astukoon. Kohotkoon Suomen köyhälistö vuossatain haudasta vapauden suuren sulhon kera uuden ajan kevättä vastaanottamaan. Itse se itsensä vapauttakoon — ulkonaisesti ja sisällisesti. Pysyvän innostuksen, vankkumattoman

vakaumuksen aateloimana seisokoon se uutena, nuortuneena, voimakkaana keväimessänsä. Näyttäköön olevansa valon ja hyveiden, totuuden ja oikeuden valpas etuvartijajoukko — kansa, jonka katseesta tulevaisuuden ihannemaan pienoiskuva heijasteleikse.

Terve mun maani suuri pääsiäispäivä! Terve kansani köyhälistön ylösnousemuksen hetki!

Pääsiäis-aattona 1906.

Hilja Liinamaa.

TORPPARIKOKOUS TAMPEREELLA.

Päivälehdissä on jo tehty tämän kokouksen kulusta lähempää selkoa. Kokouksella on kumminkin jo puhtaasti käytännölliseltä kannalta niin ulottuva merkitys, että sietää sitä vielä tässä lähemmin tältä kannalta tarkastaa.

Itsessään se jo merkitsee tavatonta voimain ponnistusta ja keskitystä. Se osoittaa, että vuokraoljen epäkohdat todellakin ovat sellaiset, että ne voivat koota kaikki torpparit yhteen niitä korjaamaan, antaa aihetta puolue-muodostukselle vuokra-oljen uudistamista varten. Tällaisen puolueen perustavana kokouksena tulee torppari-kokouksella tietysti olemaan ensimmäinen merkityksensä. Itse kokous ja siellä perustettu torpparijärjestö tulevat luonnollisesti olemaan vuokraoljen uudistuksen ajavana, liikkeelle panevana voimana. Ilman niitä, ilman voimakasta toimintaa torpparien puolelta ei luonnollisesti porvarillistenkaan nykyiset torpparikalastusohjelmat olisi ilmoille päässeet.

Kokouksen päätösten suunta antaa kokoukselle vielä toisenkin leiman. Siinä samoin kuin kokouksen osanottajissa

ilmenee selvä pyrkimys yhtyä maan muun köyhälistön riveissä taistelemaan. Kuten sanottu, tämä pyrkimys ei esiinny vain kokouksen mielialassa, vaan myöskin sen päätöksissä, varsinkin niissä kohdissa, jotka määräävät torpparien yhteisen toiminnaan suunnan. Torpparit eivät vaadi päästä viljeleinänsä maan omistajiksi, he tahtovat siihen vain vakaan viljelys- ja hallinto-oikeuden. Samallinen oikeus eikä omistusoikeus on myöskin annettava uudisasukkaille valtion mailla. Tässä kohden torpparikokouksen päätös selvästi on sosialismin vaatimusten mukainen. Toinen päätös, joka samaten tunnustaa yhteiskunnan edun yksityisen etua ja omistusoikeuden pyhyttä suuremmaksi, on viljelyspakon vaatiminen säädettäväksi viljelyskelpoiselle maalle, niin hyvin valtion kun yksityisten omistamalle. Samalla molemmat säädökset tarjoovat onnellisimman ratkaisun kumpikin asialleen. Viljelyspakon vaatiminen lisäksi käytännölliseltä kannalta voi olla tavattomasta merkityksestä myös tilattoman väestön aseman korjaamisessa. Kaikissa näissä kohdin torpparikokouksen päätöksillä on mitä laajimmalle ulottuva merkitys. Se on arvokkaasti täyttänyt paikkansa maamme ensimmäisenä torpparikokouksena. Päätösten toteuttamiseen nyt käsiksi ja siihen vaaditaan tähänastista paljon kovempi työ.

MILLAISTA EDUSKUNTAA ME VAADIMME?

Heti kun senaatin asettaman eduskunnan uudistamiskomitean lakiehdotukset uudeksi valtiopäiväjärjestykseksi ja vaalilaiksi tulivat julkisuuteen, otimme ne tässä lehdessä

keskustelun sekä arvostelun alaisiksi. Sangen painavilla perusteilla olemme lukuisten muistutusten kautta osotaneet, etteivät nuo ehdotukset yleensä ensinkään vastaa niitä vaatimuksia, mitä kansanvaltaisuuden kannalta täytyy meidän eduskuntauudistuksellemme asettaa.

Senaatti piti vielä eduskuntakomiteankin uudistusehdotusta liian kansanvaltaisena ja teki siihen eräitä sangen merkittäviä kiristäviä muutoksia, ennen kuin katsoi voitavansa lähettää sen Pietariin hyväksyttäväksi. Matkalla korkeimpaan paikkaan joutui ehdotus sitte, kuten tiedämme, hyvin epäilyttävän tutkijakunnan, erään venäläis-suomalaisen konferenssin tarkastettavaksi, eikä se vielä tätä kirjoitettaessa ole ennättänyt kaikkein korkeimpaan kiirastuleen. Paljon on siis eduskuntauudistuksellamme vastuksia voitettavana, ennenkuin se pääsee edes säätylaitoksen jarrutukseen, ja että tuo uudistus kaikista näistä koettelemuksista äärettömästi kärsii, siitä ei ole epäilemistä.

Mutta mitä vaikeammaksi täysin kansanvaltaisen eduskuntauudistuksen saavuttaminen näyttää käyvän, sitä enemmän on meillä sosialidemokrateilla syytä uudestaan ja yhä pontevammin tuoda esiin vaatimuksemme sekä tukea niitä tarmokkaalla toiminnalla. Meidän on selvästi sanottava, millaista kansaneduskuntaa me vaadimme ja erityisesti, mistä päävaatimuksista me emme luovu hyvällä eikä pahalla.

Siinä tarkoituksessa tahdomme tässä vielä kerran muutamain sanoin yhtenäisesti esittää ne tärkeimmät muutosvaatimukset, mitä meidän taholtamme on tehty eduskuntakomitean ja senaatin laatimain ehdotusten suhteen, ja etupäässä juuri sellaiset vaatimukset, joista

meidän käsittääksemme kansanvaltaisen eduskuntauudistuksen kannattajat eivät millään ehdolla voi luopua.

Meidän ensimmäisenä vaatimuksenamme on, niinkuin sen lukemattomia kertoja olemme selvästi lausuneet, *yleinen ja yhtäläinen vaalioikeus*. Sen periaatteen mukaan me jyrkästi tuomitsemme sellaiset vaalioikeuden rajotukset, mitä nyt on porvarillisten taholta tyrkytetty, sitäkin suuremmalla syyllä, kun useimmat niistä rajotuksista ilmeisesti tarkoittavat työtätekevän kansanluokan, köyhälistön sortamista. Vaalioikeuden, samoin kuin vaalikelpoisuuden ikäraajat me olemme alusta alkaen ehdottomasti vaatineet 21 vuotta, ja kun hyvin käsitämme että tätä ikärajaa korottamalla ajjotaan vain heikontaa köyhälistön voimaa emme sitä voi sallia. Missään muodossa ei pitempiäaikaista asumista samalla paikkakunnalla saa asettaa vaalioikeuden ehdoksi, vaan valitsijaluettelot on laadittava niin, että niihin tulevat nekin, jotka edellisen vuoden henkikirjoituksen jälkeen ovat paikkakunnalle muuttaneet. Minkään tekosyyn nojalla ei vaalioikeutta saa myöskään tehdä riippuvaksi kruununverojen suorittamisesta, vaikka viekkaasti selitettäisiinkin, ettei sen kautta muka tahdota varattomuuden takia keneltäkään riistää äänioikeutta. Samoin on aivan kohtuutonta ja perusteetonta kieltää vaalioikeutta sotapalveluksessa olevilta kansalaisilta, yhtä vähän kuin niiltäkään, jotka syystä tai toisesta eivät kolmena edellisenä vuonna ole olleet henkikirjoihin merkittyinä. Kaikkein julkein on kuitenkin se senaatin ehdotus, että vaalioikeutta vaille jäisivät kaikki, jotka ottavat vastaan säännöllistä apua vaivaishoidolta, sillä kapitalistisessa yhteiskunnassamme täytyy nykyään monen kansalaisen turvautua niinkin kurjaan apuun.

Vaalivapautta on sanottu tahdottavan turvata sillä, että määrätään vankeusrangaistusta jokaiselle, joka »houkuttelemalla tai viekoitelemalla» on häirinnyt vaalivapautta. Tuolaisen määräyksen nojalla voisi kuitenkin hallituksen joukkokunta tehdä miltei mahdottomaksi kaiken hyödyllisen vaaliagitatsionin vastustuspuolueitten ja ennen kaikkea tietysti sosialidemokratein taholta, ja siitä syystä vaadimme sen pois. Ilmeisesti aivan näennäinen on työläisten vaalivapauden turvaksi myös sellainen kiero määräys, että »ellei työnantaja suo hänen työssään olevalle vaalioikeutetulle, mikäli mahdollista (!), tilaisuutta käyttää vaalioikeuttansa, rangaistakoon sakolla». Meidän käsittääksemme ei palkkatyöläisillä ole vähääkään vakuutta, että he vapaasti työnantajain estämättä voivat ottaa osaa vaaleihin, jollei vaalipäivää määrätä sunnuntaiksi tai muuten yleiseksi vapaapäiväksi.

Vaalitavasta olemme huomauttaneet, että eduskuntakomitean ehdottama järjestelmä on ensiksikin niin tavattoman monimutkainen ja vaikea käsittää, ettei valitsijain suuri enemmistö koskaan voi tulla sen oikeudenmukaisuudesta vakuutetuksi. Erityisesti ovat siinä vaaditut valtion ehdokaslistat, jotka suuremmissa vaalipiireissä tulisivat sisältämään satoja nimiä, siitä syystä käytännössä hankalat, että varmaankin vain vähäinen osa valitsijoista saattaisi niitä asianymmärryksellä käsittää, kun ne taas kaikille muille voisivat aikaansaattaa arvaamatonta hämmennystä. Eikä asiaa suinkaan voida auttaa sellaisella kömpelöllä tempulla, että, niinkuin on ehdotettu, määrättäisiin erityinen vaalilautakunnan valitsema avustaja

vaalitulaisuudessa neuvomaan valitsijoita, sillä sen kautta joutuisi vaalisalaisuuskin vaaraan.

Olemme edelleen huomauttaneet, että enemmistövaaleilla yhden miehen piireissä on epäilemättä kaikki selvyuden ja yksinkertaisuuden edut. Mutta koska meilläkään ei luonnollisesti voi olla mitään vaalien suhteellisuutta vastaan, olemme esittäneet (n:ossa 6) erään sangen yksinkertaisen suhteellisen vaalitavan ehdotuksen, joka oli syntynyt talvella puoluehallinnon vaalikysymystä varten asettamassa komiteassa. Kun tämän ehdotuksen mukaan kukin valitsija saa käyttää omia tahi puolueensa vaalilippuja sekä äänestää yhtä henkilöä, yhtytyvät siinä meidän käsittääksemme sekä suhteellisten että enemmistövaalien edut. Toivomme sen vuoksi vieläkin tälle ehdotukselle niitten laajain kansalaispiirien kannatusta, jotka eivät voi olla tyytyväisiä eduskuntakomitean sekavaan ja sotkuiseen vaaliehdotukseen.

Mitä sitte tulee itse *valtiopäiväjärjestykseen*, on meillä sitä koskevan ehdotuksen yksityiskohtia vastaan ollut paljonkin muistuttamista. Ennen kaikkea osottavat monet erityisesti jarrituksen turvaamiseksi tarkoitettut kohdat ja määräykset ehdotuksen laatijain epäluuloa kaikkea kansanvaltaista edistystä kohtaan. Niin esim. koko »suuren valiokunnan» keksintö, jolla tahdotaan korvata kaksikamarijärjestelmän ylähuone, samoin monissa tärkeimmissä kysymyksissä päätösten tekemiseen vaaditut suuret äänenenemmistöt, ja ennen kaikkea se mahdottoman monimutkainen asiainkäsittely, mikä erityisesti lainsäädäntökysymyksiä varten on ehdotettu. Jos emme nyt tällä kertaa voisikaan enää toivoa senaatin ehdotukseen saatavan niin perinpohjaisia muutoksia kuin noitten kohtain täydellinen

korjaaminen edellyttäisi, täytyy meidän sentään joka tapauksessa ehdottomasti vaatia sitä, että kansaneduskunnalle jätetään vapaa valta päättää, mitkä asiat se jättää niin vitkallisen ja monimutkaisen käsittelyn alaisiksi kuin ehdotuksessa on kaikista lainsäädäntökysymyksistä määrätty, mitkä taas käsitellään yksinkertaisemmin.

Lisäksi on ehdotetussa valtiopäiväjärjestyksessä pari kohtaa, joita ei millään ehdolla voi sinänsä hyväksyä. Ei voi sallia, että eduskunnan puhemiehelle myönnetään oikeus eduskunnan mielipidettä kysymättä kieltää joltain edustajalta puhevuoro, vaikkapa tämä puhemiehen mielestä olisi käyttänytkin »mieskohtaisesti loukkaavia sanoja», sillä tuolloisesta holhousvallasta tulisivat varmaan vastustuspuolueitten edustajat paljonkin kärsimään. Kerrassaan kuulumatonta julkeutta osottaa taas se ehdotus, että kaikki äänestys, s. o. lopullinen päättäminen kaikista asioista, tapahtuisi eduskunnassa aina salaisesti, suletuin lipuin, kun vain yksikin jäsen niin tahtoo. Koska sen kautta estettäisiin valitsijoita saamasta selville, kuinka edusmies on kussakin asiassa äänestänyt ja onko hän ensinkään noudattanut sitä ohjelmaa, jonka nojalla hänet edustajaksi valittiin, täytyy tuollaista ehdotusta pitää porvarillisten politiikalle luonteenomaisena kansanpettämisyrityksenä. Me vaadimme jyrkästi kansaneduskuntaan *julkista äänestystä*.

Hallituksen vastuunalaisuudesta on senaatti laatinut lakiehdotuksen, joka käsittää ainoastaan edesvastuun ilmeisistä ja törkeistä lainrikoksista. Siihen emme tässä yhteydessä kajoa, vaan huomautamme ainoastaan, että eduskuntakomitea ja senaatti olisivat aivan hyvin, ilman mitään hallitusmuodon muutoksia, voineet jo valtiopäiväjärjestyksen rajain sisällä säätää jonkun verran hallituksen

valtiollistakin vastuunalaisuutta, jos olisivat vain tahtoneet, ja siten avata välttämättömän kehitysväylän todellista parlamentarisuutta, eduskunnan ja kansan herruutta kohti.

He eivät nähtävästi ole sitä tahtoneet. Kansanedustajalle ei näet valtiopäiväjärjestyksen ehdotuksessa ole myönnetty oikeutta esittää hallituksen jäsenten vastattavaksi selvitystä vaativia kysymyksiä muutoin kuin eduskunnan enemmistön suostumuksella, ja sittekin on vielä jätetty kokonaan hallituksen jäsenten mielivaltaan, viitsivätkö he ollenkaan vastata kansaneduskunnan puolelta esitettyihin kysymyksiin vai ei. Tämä kohta on ehdottomasti vaadittava perustuslakia varten niin korjattavaksi, ettei kansanedustajain luonnollista oikeutta eikä eduskunnan arvoa poljeta. Samalla tavoin on horjumatta vaadittava että tästä lähtien aina eduskunnalla on laissa määrätty valta päättää kaikista määrärahoista, jotka kunakin seuraavana varainhoitovuonna ovat tarpeen valtiotarpeiden tyydyttämiseksi. Eduskuntakomitea olikin, tosin ainoastaan vaihtoehtoisesti, sitä vaatinut, mutta senaatti sen vaatimuksen pyyhkäsi pois, hyvin tietäen, että ilman valvontavaltaa valtiovarain suhteen meidän vastaisella eduskunnallamme ei tule olemaan mitään tehokasta keinoa hallinnollista mielivaltaa vastaan.

Kuten sanottu, koskevat nämä vaatimukset ainoastaan kaikkein pahimpia vääryyksiä eduskuntakomitean ja senaatin ehdotuksissa. Ne merkitsevät *vähintä* mitä me vaadimme.

Huom.! Säännöttömyksistä lehden jakelussa pyydetään ilmoittamaan lehden konttoriin Saarinenkatu 6 tai puhelimella **50 25**.

SENAATIN LAATIMA PAINO- VAPAUSLAKIEHDOTUS.

Nyt on senaatti lopultakin saanut valmiiksi painovapauslakiehdotuksensa. Kuten muistamme, julkaistiin viime tammikuun lopulla ensimmäinen luonnos tuota ehdotusta varten. Se oli n. s. lainvalmistelukunnan käsialaa, kuuleman mukaan yhden ainoan miehen sommittelema tekele, joka herätti paljon huomiota ja paljon pahaa verta. Senaatti pyysi ehdotuksen johdosta lausuntoa eräältä herraskaisista asianharrastajista kootulta komitealta, jossa oli ruotsalaisten kirjailijain, eräitten sanomalehtimiesten, kustantajain, kirjanpainajain ja kirjakauppiaiden edustajia. Tietystikään ei korkean senaatin päähän pälkähtänyt kysyä asiassa kirjaltajain mielipidettä, joille kuitenkin painovapauskysymys on tärkeä elinkysymys ja joita on sentään monin kerroin suurempi joukko aina kurjien paino-olojen takia kärsimässä kuin kirjanpainajia, kustantajia, kirjottajia, sanomalehtimiehiä yhteensä. No, mainittu herraskomiteakin oli pakotettu pitelemään lainvalmistelukunnan tekelettä varsin ankarasti: muutti ja repeli sen pahanpäiväiseksi, niin että tuskin ainoatakaan tärkeämpää kohtaa siitä ehjäksi jäi.

Tämän tarkastuskomitean esittämäin moninaisten muutosten jälkeen olisi kysymyksessä olevasta ehdotuksesta tullutkin edes mukiinmenevä, ja sensuuntaisesta laista ainakin siedettävä, — ja enempäähän ei »armollisesta» esityksestä ja »valtiosäätyjen» päätöksestä syntyvältä lailta kohtuudella voi pyytääkkään. Mutta meidän senaattimme ei suotta ole »keisarillinen». Se on antanut asianharrastajain puhua, on myös heille mieliksi tehnyt lainvalmistelukunnan ehdotukseen muutamia muodollisia muutoksia ja joitakuita

aivan vähäpätöisiä asiallisia korjauksia, mutta yleensä kaikissa tärkeämissä kohdissa hyväksynyt sen muuttamatta. Ja sellaisena se nyt on lähetetty Pietariin hyväksyttäväksi.

Luomme tässä lyhyen silmäyksen niihin moninaiisiin määräyksiin, joitten kautta senaatin ehdotuksessa tahdotaan sananvapautta kuristaa samalla huomauttaen, että luonnollisestikin vain kaikkein painavimmat seikat voivat tässä tulla mainittua.

Ensiksikin luetaan ehdotuksessa sellaisiin painokirjoituksiin, joita painolaki tulee koskemaan, kaikki kirjoitukset, joita vain »mekaanista tai kemiallista keinoa käyttämällä on monistettu» (2 §), siis myöskin kirjoituskoneen ja muun samallaisen koneen tuotteet. Kuinka harmillisia käytännöllisiä hankaluuksia jo tämä seikka tulisi aiheuttamaan, käsittää helposti, kun vain silmäilee, millaisten loppumattomain määräysten alaiseksi sananvapautta pelkäävät lainlaatijat ovat tässä ehdotuksessa jokaisen painokirjoituksen kietoneet. Että painokirjoituksen käsite tehdään näin luonnottoman laajaksi, se seikka oli jo edellämainittua tarkastuskomiteaa kovasti arveluttanut, mutta senaatista se on niinkuin pitääkin olla.

Maalla saa ehdotuksen mukaan harjoittaa kirjapainoliikettä ainoastaan senaatin erikoisella luvalla, — muutoin on sakkoa 10-1000 mk. »ja kirjapainokalusto olkoon menetetty». Se on merkillinen määräys. Siitä, että yleensä maaseutu tässä suhteessa asetetaan epäedullisempaan asemaan kuin kaupungit, ei luulisi olevan kerrassaan mitään hyötyä muille kuin mahdollisesti santarmiurkkijoille, joitten on vaikeampaa tulla maalla toimeen ja joilla muutenkin on sitä enemmän harmia, mitä useampaan paikkaan sellaisia

vaaranpesiä kuin kirjapainoja perustetaan. Tuon seikan ei kuitenkaan pitäisi antaa tässä määrätä, sillä toiselta puolen on sekä yleisöllä että kirjanpainajilla monasti maalla harjotettavasti kirjapainoliikkeestä varsin tuntuva ja ilmeistä etua, ja aivan varmaa on, että todelliset painorikokset tulevat yhtä helposti ilmi, oli ne tehty sitte maalla tai kaupungissa. No, senaatti ei olekaan tahtonut kokonansa kieltää kirjapainoliikkeen käyttämistä maalla, niinkuin lainvalmistelukunta oli ehdottanut, vaan velvoittanut ainoastaan kirjanpainajat pyytämään lupaa senaatista, — ja siinä on ero asiassa, vaikka ei kovin suuri ero. Ei näet ole varmaa, että saamme aina korkeitten viranomaistemme puolelta nauttia sitä suopeutta, mitä nykyinen senaatti on painovapauden suhteen — varsinkin nyt kysymyksessä olevalla ehdotuksellaan — osottanut, ja niin voivat ne, jotka haluavat harjottaa kirjapainoliikettä maalla, joutua taas riippumaan ahdashenkisen virkavallan oikuista.

Kuleksivia kirjankaupustelijoita on ehdotuksessa tahdottu ahdistaa siten, että heidän tulisi erityisesti pyytää joka vuosi lupa kuvernööriltä, ja että heidän kaiken lisäksi oltava vielä »muuten nuhteettomia» (16 §), mikä merkinnee melkein samaa kuin viranomaisille mieleisiä ja heistä luotettavia. Mitenkähän käyneekään puolueemme agitaattorien, jotka villitysmatkoillaan kauppaavat sosialistista kirjallisuutta? Tuskinpa heistä ainoakaan on suomalaisen virkavallan silmissä täysin nuhteeton. Ja niin tulee sakkoa että paukkaa, jos senaatin ehdotus saadaan laiksi.

Paitsi kirjanpainajan nimeä, painatuspaikkaa ja -vuotta, täytyy ehdotuksen mukaan jokaisessa painotuotteessa, joka

ei kuulu aikakautisiin julkaisuihin (afäärikirjeet ja perhe-ilmoitukset y. m. s. poisluettuina), olla myöskin kustantajan nimi mainittuna, — muussa tapauksessa sakkoa aina viiteensataan markkaan (10 §). Tämän kohdan johdosta on senaatille huomautettu, että useinkin tapahtuu kustantajan vaihdos kesken teoksen painattamista, jossa tapauksessa kustantajan vastuunalaisuus voisi käytännössä aiheuttaa epävarmuutta; kun sitäpaitsi kirjapaino on joka tapauksessa edesvastuussa julkaisun sisällöstä, on mainittu määräys vallan tarpeeton. Yhtä vähän kuin tätä huomautusta on senaatti ottanut varteen sitäkään tarkastuskomitean esitystä, ettei laissa pitäisi määrätä rangaistusta siitä, että aikakausjulkaisun nimellisenä päätoimittajana olisi toinen henkilö kuin »todellisena» (22 §), jo siitä syystä, että on tavallisesti aivan mahdotonta saada selville, kuka on todellinen ja kuka vain nimellinen päätoimittaja, eikä niin ollen tämä kömpelö keino ensinkään vastaa tarkoitustaan.

Kaikki nämä kohdat ovat kuitenkin merkitykseltään vielä verrattain vähäpätöisiä. Mutta jo ehdotuksen 12 §:ssä näkyvät selvästi valoa kammoavan virkavaltaisuuden mustat kynnet. Siinä säädetään, että »heti kun painokirjoitus — — on kirjapainosta pois annettu, pitää kirjanpainajan toimittaa siitä yksi kappale viralliselle syyttäjälle, jonka on pyynnöstä annettava siitä kuitti». Se valvonta, mikä tämän määräyksen kautta on tahdottu tehdä mahdolliseksi erityisesti sanomalehtien suhteen, ei ole niinkään kaukana entisestä mieli-valtaisesta ennakkosensuurista kuin ensi silmäyksellä voisi näyttää. Ensiksikin voidaan aikamääräys »heti» tulkita niin, että sanomalehden numero on vietävä viralliselle syyttäjälle aina ennen jakelua, aivan niinkuin ennen vanhaan hyvään

aikaan painoasiamiehelle. Virallisella syyttäjällä on sitte oikeus panna painotuote takavarikkoon, jos katsoo siinä olevan jotain, mikä sotii erinäisiä painolain tai yleisen lain määräyksiä vastaan. Niistä määräyksistä ovat taas monet, kuten vielä myöhemmin tulemme näkemään, sitä laatua ja siksi leveitä, että virkaintoinen yleinen syyttäjä tulee milt'ei aina löytämään tarpeeksi syytä toimittaakseen hallitukselle vastenmieliset sanomalehdet harvassa päivä takavarikkoon. Ja niin on oikeastaan saavutettu takaisin kaikki ennakkosensuurin edut. Sitäkö senaatti lie tarkoittanut?

Tarkastuskomitea oli lausunnossaan aivan oikein selittänyt, että koko tämä pykälä on sekä periaatteelliselta että käytännölliseltä ja muodolliseltakin kannalta vallan sopimaton painovapauslakiin. Koska virallinen syyttäjä ei kumminkaan voi tarkastaa kaikkien hänelle jätettyjen julkaisujen sisällystä, ja koska hän varmasti saa aina ilmankin tietoa todellisista painorikoksista, milloin sellaisia kerran on tapahtunut, on kysymyksessä oleva määräys tarpeetonkin, eikä voi käsittää sen tarkottavan muuta kuin ennakkosensuurin korvaamista toisella jotenkin samanlaisella kuristuskeinolla.

Senaatti on nyt sellaista pitänyt tarpeellisena ja uskaltanut kaikesta huolimatta ehdottaa. Sananvapautta kannattava yleisö, joka huomaa tämän viekkaan ansan, on varmaan sen jyrkästi tuomitseva.

Tulemme sitte ehdotuksen 5:nteen lukuun, missä määrätään, mitä asiakirjoja ja kirjoituksia ei saa julkaista. Niitä luetellaan sangen paljon. Ensiksi ovat senaatin, valtiosihteerin viraston, kenraalikuvernöörinkanslian sekä valtiokonttorin ja Suomen pankin pöytä- ja asiakirjat

luvatonta tavaraa, samoin myös »muun julkisen viranomaisen käytettävään asiaan kuuluvat asiakirjat, jotka erityisten määräysten mukaan ovat pidettävät salassa» (25 §). Näkyy, että hallinnollinen virkavalta suojelee hyvin salaisuutensa n. s. sananvapaudenkin aikana. Varsinkin voidaan aina mukavasti »erityisten määräysten» kautta, jotka juuri, kuten tiedämme, ovat hallinnolliselle miellivallalle luonteenomaisia, peittää öiset jäljet umpeen. Ja jotta painokirjoituksen julkaisija antaisi noille erityisille määräyksille tarpeellista huomiota, sitä varten on uhkasakko senaatin ehdotuksessa asetettu mahdollisen korkeaksi, aina 2000:een markkaan. Lopuksi on senaatti sentään nähtävästi ylen tyytyväisenä siitä että täten on ensi sijassa oma nahka suojeltu, tahtonut osottaa »vapaalle sanalle» jalomielistä anteliaisuutta, luvaten että viidenkymmenen (!) vuoden päästä saa näitä kiellettyjä asiakirjojakin vapaasti julkaista, — niin kauan on laskettu, että asianomaisten omatunto pysyy herkkänä.

Tämä on jotain kuulumatonta. Painovapauslailla tahdotaan tehdä mahdottomaksi kaikkien »julkisten viranomaisten» toimenpiteitten julkisuuteen saattaminen. Hallitus ja sen alaiset virkamiehet voivat rikkoa lakia miten vain tahtovat, — sanomalehdet eivät voi laittomuutta paljastaa, sillä asiakirjoja, joista totuus kävisi ilmi, ei saa julkaista »ilman asianomaisten lupaa». Ettei taas sitä lupaa viranomaisten taholta anneta, milloin julkinen arvostelu voisi olla heille vähänkin vastenmielinen, siitä saamme olla aivan varmoja. Ja niin pysyy tässä maassa virkavalta läpinäkymättömänä järjestelmänä, joka kaikkialla hallitsee ja kaikkia kuristaa.

Useinmainittu tarkastuskomitea oli esittänyt mielipiteenään, ettei voitaisi kieltää luvatta julkaisemasta muita kuin sellaisia asiakirjoja, jotka yleisen lain mukaan ovat salassa pidettävät. Senaatti on tahtonut jättää julkaisemisoikeuden myöntämisen kokonaan asianomaisten virkamiesten mieltävaltaan.

Ehdotuksessa on lueteltu iso joukko muitakin asiakirjoja kuin edellä mainitut, jotka myös kuuluvat »kiellettyyn kirjallisuuteen». Virastojen ja viranomaisten keisarille tekemät esitykset ovat salaisia siihen saakka kuin asia on lopullisesti ratkaistu (25 §), — hyvä ettei kauvemmin. Todistukset, päästökirjat, sielunhoitoa tai kirkkokuria koskevat asiakirjat, vankilaraportit y. m. s. ovat samoin kiellettyä tavaraa (27 §). Oikeudenkäyntikeskustelujen julkaiseminen on kielletty aina kun asian käsittely on vain tapahtunut sulettujen ovien takana (28 §).

Mitä sitte tulee vastuunlaisuuteen painorikoksista, ei sitäkään koskeva osa ehdotuksessa suinkaan ole moitteeton. Senaatti ei ole tässä juuri muistanut Vibeliuksen vanhaa hyvää oikeusohjetta, että »jos rikkoo ken, niin syy on hänen vaan», vaan seurannut yleensä sitä periaatetta, että kaikki, joilla vain vähänkin on ollut osaa painokirjoituksen tuottamisessa tai levittämisessä, ovat myös edesvastuussa rikoksesta, mikä sen kautta mahdollisesti on tapahtunut, vaikka heillä itse rikoksessa ei olisi vähintäkään osallisuutta. Niin esim. määrätään, että milloin vain sanomalehdessä on ollut sisällykseltään rikollinen kirjoitus, rangaistakoon lehden päätoimittaja »painovapauden väärinkäyttämisen tuottamuksesta» 20-1000 markan sakolla tahi enintään yhden vuoden vankeudella; ainoastaan »milloin

erinomaisia syitä on», s. o. jos hän pystyy näyttämään »rikkomuksen estämiseksi noudattaneensa kaikkea asiaan ollutta varovaisuutta», voidaan päätoimittaja vapauttaa rangaistuksesta (32, 33 §§). Kun jälkimäinen kohta on noin epämääräisesti lausuttu ja jättää tilaa aivan mielivaltaiselle tulkitsemiselle, täytyy tässä ehdotettua rangaistusta pitää ainakin kerrassaan kohtuuttomana, sillä päätoimittajan tai julkaisijan »rikollisuus» vieraitten kirjoitusten suhteen on, kuten tiedämme, tavallisesti jokseenkin viatonta laatua. Jollei taas rikollisen kirjoituksen tekijä eikä myös julkaisija ole oikeuden saavutettavissa, jollei esim. kummankaan nimi ole mainittuna, voidaan erotuksen mukaan rangaista kustantajaa, kirjakauppiasta tai muita kirjoituksen levittäjiä, ketä tahansa heistä, joka ei vain voi ilmiintaa oikeudelle toista, tehtyä rikosta lähempänä olevaa henkilöä (34 §). Mikä vääräys täten voi monasti tapahtua, siitä saa käsityksen, kun olettaa esim., että kirjanpainaja on sattunut painattamaan teoksen, jonka kustantaja on hänelle väärin ilmoitettu ja jonka tekijästä tai kääntäjästä ei ole tietoa; — senaatin ehdotuksen mukaan saa kirjanpainaja tällöin jos teoksessa on vain jokin »vaarallinen» paikka, sakkoa 10-1000 mk tai hyvässä lykyssä 6 kk. vankeutta, ja sen lisäksi vielä menettää ehkä suuren maksamattoman painoksen. — Mutta ettei tämä laki juuri armahda kustantajiakaan, siitä on todistuksena ehdotuksen 39 §: »Jos tekijällä, julkaisijalla tahi päätoimittajalla (poisluettuna vain nimeltään mainitut sanomalehtikirjotusten kirjottajat) ei ole varoja maksaa vahingonkorvausta, jonka hän painokirjotuksen sisällyksestä nostetun syytteen johdosta on veloitettu maksamaan, niin vastatkoon kustantaja sen

suorittamisesta.» Jos tosiaan laki tulee näin kova, niin kyllä lie varattoman miehen vaikeata löytää kustantajaa, — sanomalehteä ei luultavasti voi perustaa kuin valtioavun turvissa.

Edellä mainittiin jo, miten ehdotuksessa annetaan viralliselle syyttäjälle tavaton valta takavarikkoonpanemisen kautta vahingoittaa kirjallisuustuotantoa, ennenkaikkea sanomalehtiä. Se käy hyvin ilmi ehdotuksen 43 §:stä. Jollei esim. lehteä ole »heti kun se on kirjapainosta pois annettu», tuotu viralliselle syyttäjälle, tai jos tämä epäilee, että lehden »todellisena» päätoimittajana on toinen kuin mikä on ilmoitettu, tai jos lehdessä on julkaistu esim. jokin »julkisen viranomaisen käyteltävään asiaan kuuluva asiakirja», jota virallisen syyttäjän luulon mukaan on »erityisen määräyksen» kautta käsketty pitämään salassa, niin voi hän oitis panna koko painoksen takavarikkoon. Sitäpaitsi voi virallinen syyttäjä aina harkita, eikö kirjojien sisällyksestä mahdollisesti löytyisi mitään »rikollisesta» jonkin yleisen lain pykälän mukaan, ja jos hän sellaista keksii, niin silloin on taas lehti kiinni. Eikä tarvitse luulla, ettei tuollainen näennäisen rikollisuuden keksiminen olisi helppoa, sillä yleisessäkin laissa on sangen leveästi tulkittavia määräyksiä, — varsinkin jos siihen tulee vielä ne lisäykset, mitä senaatti on nyt ehdottanut. Täten saa virallinen syyttäjä, jos hän on vain virkaintonen ja sitähan hyvä hallituksen palvelija tavallisesti on, yltäkyllin tilaisuutta kuristaa vastenmielisiä sanomalehtiä aina uudistuvain, loppumattomain takavarikkojen kautta. Eikä takavarikko suinkaan ole sanomalehdelle mikään vähäpätöinen rasitus, sillä silloinkin kun se on toimitettu vallan aiheettomasti, voi se ehdotuksen

mukaan kestää aina kahdeksan päivää, ennenkuin oikeus korjaa virallisen syyttäjän »erehdyksen» ja peruuttaa takavarikon. Kyllä sellainen kolaus tuntuu.

Senaatin ehdotuksen viimesessä luvussa käsitellään painotuotteita, jotka tuodaan maahan ulkomailta. Niitä koskevista määräyksistä hämmästyttää se, mitä säädetään ehdotuksen 57 §:ssä: Jos Suomen ulkopuolella painettua kirjoitusta, jonka sisällys on »loukkaava», on tähän maahan levitetty, rangaistakoon sitä, joka kirjoituksen on tuottanut sekä kirjoituksen myyjää tai muuta levittäjää 10-1000 markan sakolla tai aina 6 kuukauden vankeudella, ja sen ohessa kirjoitus julistettakoon menetetyksi. Kyllä on senaatin mielestä ulkomailla painettu kirjallisuus vaarallista. Tarkastuskomitea oli jo huomauttanut, kuinka mieletöntä on erityisesti rangaista ulkomaalaisen kirjoituksen tuottajaa, koska hänen on mahdotonta edeltäpäin tietää, minkä kirjoituksen sisällys on mahdollisesti »loukkaava», ja koska koska hän menettämällä tuottamansa kirjallisuuden saa jo yltakyllin rangaistusta »rikoksestaan». Mutta senaatti on nyt tahtonut hinnasta mistä hyvänsä pitää meidät erossa siitä villityksestä, mitä ulkomailla sanotaan vapaaksi sanaksi. Samaa tarkoittaa myös ehdotuksen 59 §, missä säädetään, että jos alioikeus on vuoden sisällä saanut kaksi kertaa tilaisuuden julistaa Suomen ulkopuolella ilmestyvän aikakautisen julkaisun sisällyksen loukkaavaksi, niin voi oikeus turhien vaivojen säästämiseksi kokonaan kieltää tuon julkaisun levittämisen meillä aina kahden vuoden ajaksi. Se on kieltämättä hyvin yksinkertainen ja tarkoituksenmukainen keino, — virallisen syyttäjänkään ei enää tarvitse sensuroida kaiken maailman sanomalehtiä. Ainakin sosia-

listisista lehdistä löydetään aina sen verran loukkaavaa, että ne voidaan kerta kaikkiaan julistaa pannaan.

Edellä olevassa selonteossa lienee nyt tuotu esiin pahimmat kohdat senaatin laatimasta painolakiehdotuksesta, ja niistä käynee ilmi, kuinka läpeensä virkavaltaisen, ahdasmielisen ja todellista sananvapautta kammovan hengen synnyttämä tekele tuo ehdotus on. Ja siihen katsoen on kyllä aivan oikein, ettei senaatti ole ehdottanut tekelettään otettavaksi perustuslakien joukkoon, sillä ennen kuin sitä nykyään kukaan voisi ajatellakaan perustuslaiksi, täytyisi se aivan varmaan perinpohjin muuttaa. Ja uskomme puolestamme, ettei muutakaan lakia *painovapaudesta* meillä tulla säätämään sentään sellaiseksi kuin senaatti nyt on ehdottanut.

Mutta senaatti itse ei ole pitänyt vielä tällaistakaan painolakia yleisen lain ohella riittävänä turvana sananvapautta vastaan, vaan on katsonut tarpeelliseksi esittää myös erinäisiä painorikoksia koskevia *lisäyksiä voimassaolevaan rikoslakiin*.

Nykyisessä rikoslaissamme on koko joukko säännöksiä erilaisista painokirjotusten kautta tehdyistä rikoksista. Monet noista säännöksistä ovat tosin sellaisia, että niiden tarkoituksenmukaisuudesta ja kohtuullisuudesta saattaa olla eri mieliä, mutta ettei niihin sisältyisi kaikki todelliset, rankaisemista ansaitsevat rikokset, jotka painotuotteen sisällyksen kautta ovat mahdolliset, ainakaan sitä ei olisi uskonut kenenkään epäilevän.

Senaatti on ollut toista mieltä. Sen mielestä on voimassaolevassa rikoslaissamme suuri puute, josta saattaa

n. s. sananvapauden aikana koitua yhteiskunnalle todellinen vaara. Ei ole näet määrätty erityistä rangaistusta sellaisten väärin tietojen julkaisemisesta, joitten voi pelätä halventavan kotimaan tai Venäjän julkisia laitoksia, virastoja tai virkamiehiä, tai sotkevan suomalaisten ja venäläisten hyviä välejä. Vanhassa 1865 vuoden painoasetuksessa oli tuollaisistakin rikoksista erityiset rankaisumääräykset, ja ennakkosensuurin aikana taas painoasiamiehet pitivät huolta, ettei kestäen viranomaisista saanut julkisuudessa pahaa puhua. Nyt kun ennakkosensuurin hedelmällinen toiminta on loppunut, on senaatin mielestä välttämättä otettava rikoslakiin kysymyksessä olevat 1865 vuoden painoasetuksen määräykset.

Ehdotetut lisäykset rikoslain 16 lukuun ovat nyt seuraavat kaksi pykälää:

»Joka julkisesti väkijoukossa esittää taikka kirjoituksen kautta levittää ilmeisesti perättömiä tietoja, jotka ovat omansa halventamaan hallitusta, kansaneduskuntaa tai julkista viranomaista taikka niiden toimenpiteitä, rangaistakoon sakolla tai enintään yhden vuoden vankeudella.»

»Jos joku julkisesti väkijoukossa on esittänyt taikka kirjoituksen kautta levittänyt ilmeisesti perättömiä tietoja, jotka ovat omansa halventamaan keisarikunnan julkisia laitoksia taikka nostamaan vihaa ja epäsovua keisarikunnan väestön ja tämän maan asukasten välillä, rangaistakoon sakolla taikka enintään yhden vuoden vankeudella.»

Heti ensi kuulemalta tekee epäilyttävän vaikutuksen näitten määräysten tavaton epämääräisyys. Kuka voi varmasti sanoa, milloin joku esitetty tieto on ollut »ilmei-

sesti» perätön, milloin sellainen tieto on ollut »omansa» halventamaan kysymyksessä olevia laitoksia tai viranomaisia, milloin se taas on ollut omansa nostamaan »vihaa tai epäsopua?». Että ratkaisu aina jää täydellisesti riippumaan tuomitsevan virkamiehen yksilöllisestä käsityksestä ja mielivaltaisesta päätöksestä, on päivänselvää, niinkuin ennen mainittu tarkastuskomiteakin oli lausunnossaan hyvin osottanut. Mutta senaatti, joka on maassamme korkein virasto ja korkein tuomioistuin, ei ole yhtään epäillyt alaisensa virkamiesten kykyä ja halua tuomita vaikeimmissakin tämänkaltaisissa tapauksissa täysin tyydyttävällä tavalla. No, senaatti on tässäkin vain johdonmukaisesti noudattanut johtavaa periaatettaan: painovapautta vain sen verran kuin kaikkivaltaisen, yhtenäisen virkakoneiston edustajat kulloinkin suvaitsevat. Nykyinen senaatti ei tahdo ottaa lukuun edes sitäkään mahdollisuutta, että meikäläisen virkakoneiston ylimpään johtoon astuisi taas joku tarpeeksi häikäilemätön »tosivenäläinen» kenraalikuvernööri, — eikö sellainen voisi tosiaan erinomaisesti käyttää oman järjestelmänsä eduksi tuollaisia leveästi ja mielivaltaisesti tulkittavia lakimääräyksiä?

Ehdotettujen rikoslaki määräysten sisällyksestä ei tarvitse paljon puhua. »Julkisten viranomaisten» suojeleminen erityisten kovien määräysten kautta on kaikkea perustetta vailla, koska heillä niinkuin muillakin yksityisillä henkilöillä on aina oikeus vetää edesvastuuseen perättömien, heitä halventavain tietojen esittäjät ja levittäjät. Joka taas hallitusta tai kansaneduskuntaa tahtoo perättömiä tietoja julkaisemalla halventaa, halventaa tosiasiallisesti ainoastaan itseään, eikä niin kehittyneissä sanomalehti-

oloissa kuin meillä jo nykyään on, luulisi perättömistä parjauksista olevan vaaraa enemmän eduskunnalle kuin hallituksellekaan, jollei mahdollisesti sellaiselle hallitukselle, jonka toimista kaikki asianomaisille vastenmieliset tiedot ovat virallisesti »perättömiä». Joka tapauksessa olisi painokanteet ainakin tällaisissa asioissa jätettävä, — niinkuin ulkomailla on yleensä tapana, — riippumattoman kansalaistuomioistuimen ratkaistaviksi. — Koko jälkimäinen pykälä, jossa pidetään silmällä keisarikunnan parasta, on samoin aiheeton, eikä sitä voisi käsittääkään, jollei tietäisi, että se on laadittu yli 40 vuotta sitte. Käsittämättömäksi jää sittenkin vielä se seikka, miksi juuri nykyinen senaatti on tuon yli-ikäisen bobrikoffilais-henkisen määräyksen taas ottanut esille.

On niinmuodoin luettava voitoksi sekä painovapaudelle että rikoslakimme auktoriteetille, jos senaatin ehdottamat lisäykset jäävät omaan arvoonsa. **O. W. K.**

SOSIALISMI JA UUDEN AJAN TIEDE.

Enrico Ferrin tämännimisestä teoksesta, josta nyt on saatu suomalainen käännös, on tässä lehdessä jo aikasemmin ollut lyhyt selonteko, mutta teoksen harvinaisen suureen merkitykseen nähden ei haitanne, että sen sisällyksestä vähän laajemminkin kerrotaan:

Parasta lienee esittää Ferrin käsittelemät asiat niitten lukujen mukaan, joihin hänen teoksensa jakaantuu:

I. Virchow ja Hackel darvinismin valtiollisesta merkityksestä.

Tässä luvussa esitetaan, mitenkä Virchow, joka oli elaintieteellisen kehitysopin, darvinismin vastustaja, heitti darvinismia vastaan myöskin sellaisen pelotushuodon, että darvinismi johtaa suoraa paata sosialismiin, mutta mitenkä saksalaiset darvinistit, Hackel ja Schmidt etupaassa, panivat heti vastaan, väittäen, että sovittamaton vastakohta on sosialismin ja darvinismin välillä. Darvinismi opettaa nim. että kaikki eläinkunnan jäsenet, niiden joukossa myöskin ihminen, ovat kehittyneet samasta yksinkertaisesta yksisoluisesta oliosta, millaisen kehityksen myöskin vielä jokainen kehittyessaan munasta taysikehittyneeksi olioksi kertaa. Ne ulkonaiset olosuhtet, joihin mikin eläinlaji on joutunut elamaan, ovat sitten antaneet kullekin eläinlajille olosuhteisiin soveltuvan muodon. Mutta samalla opettaa darvinistinen valintaoppi, että ihmissuvun elämässä, niinkuin eläin- ja kasvimailmassakin, jaa aina ja kaikkialla vain etuoikeutettu vähemmistö eloon ja paasee kehittymaan, jota vastoin suuri enemmistö enemmän tai vähemmän kärsii ja kukistuu ennenaikaisesti. Tämän darvinismin täydelliseen vapaaseen kilpailuun perustavan kannan vaittaa Hackel juuri olevan täydellisesti vastakohtaisen sosialismille, joka muka vaatii täydellistä yhtäläisyyttä oikeuksiin, velvollisuuksiin, omaisuuteen ja nautintoon nähden. Ferri yhdistaa Häckelin darvinismin ja sosialismin eroavaisuudesta teke- mät väitteet kolmeen ponteen:

1. »Sosialismi pyrkii kuviteltuun yhtäläisyyteen kaikkien kesken ja kaikkialla. — Sitä vastoin osottaa darvinismi sekä

ihmisten luonnollisen erilaisuuden taipumuksiin ja tarpeisiin nähden että myös tämän erilaisuuden elimelliset perusteet.»

2. »Ihmissuvun ja koko elimellisen mailman elämässä on kaikkien mailmaan tulevien yksilöjen suuri enemmistö määrätty tuhoutumaan pienen vähemmistön kohotessa voittajaksi olemassaolon taistelussa. — Tätä vastaan väittää sosialismi, että kaikki voivat kestää tämän taistelun ja ettei kenenkään tarvitse tuhoutua siinä.»

3. »Olemassaolon taistelu jättää eloon 'parhaat tai parhaiten soveltuvat' ja tämä osottaa yksilöllisen valinnan ylimysvaltaisen kulun vastakohtana sosialismin kansanvaltaiselle, kollektiiviselle tasaamispyrkimykselle.»

Ferri huomauttaa, että jo kahden viime vuosikymmenen historia todistaa Häckelin väitteet sosialismin ja darvinismin vastakohtaisuudesta vääriksi, koska tänä aikana ovat molemmat suunnat levinneet rinnatusten ihmeteltävällä voimalla. »Toisen ovat pääkohdissaan kaikki luonnontutkijat kieltämättä hyväksyneet, toinen on levinnyt yleisine pyrkimykseen niinkuin valtiollisine toimintatapoineen kaikkiin yleisen tietoisuuden ja omantunnon kanaviin milloin kokonaisten maapalstojen yli leviävänä tulvana, päivä päivältä kasvavan aineellisen ja siveellisen kurjuuden kohottamana, milloin hitaasti ja vastustamattomasti ajatusten hienoimpiin säkeihin tihkuvana aineena, joka on vallannut kaikki päät, mitkä eivät kokonaan ole ennakkoluulojen vallassa tai tyhmentyneet tuijottaessaan valtion kannikkaan.»

Seuraavassa kolmessa luvussa todistaa Ferri edellä esitetyt kolme Häckelin väitettä perättömiksi.

II. Ihmisten erilaisuus.

Tässä luvussa sanoo Ferri, että »joskin vielä monet, jotka täydellä luottamuksella esittävät yleisiä lauseparsia tai vasten parempaa tietoansa väittelyn kiihkossa pitävät sosialismia yhtäläistyttäjänä ja tasaajana, niin on kuitenkin totuus se, että tieteellinen s. o. Karl Marxin herättämä sosialismi, joka yksin on tukemisen tai vastustamisen arvoinen, ei ollenkaan kiellä ihmisten enemmän kuin muitenkaan elimistöjen erilaisuutta, olkoonpa ne sitten synnynäistä tai hankittua, ruumiillista tai henkistä luonnetta».

»Sosialismi ajattelee yhtä vähän puolustaa kaikkien ihmisten yhtäläisyyttä kuin esim. ryhtyä aikaansaamaan mää-
rärystä, jonka mukaan ihmisten tästälähin olisi oltava 1,7 m. pitkiä.» »Sosialismi selittää: ihmiset ovat erilaisia, mutta he ovat ihmisiä!» — »Tulee aina löytymään ihmisiä, jotka aivojensa ja lihastensa rakenteen puolesta ovat erittäin soveliaat tieteellistä tai taiteellista toimintaa varten, ja toisia, jotka paremmin sopivat maanviljelykseen, käsityöhön tai koneelliseen toimintaan.» — »Kaikkien ihmisten tulee elää työtä varten ja työstä, mutta kunkin on tehtävä sitä työtä, joka paraiten vastaa hänen taipumuksiaan.» — »Sosialistisessa yhteiskunnassa ei esiinny sellaista, että monet ihmiset eivät lainkaan tee työtä monien muiden työskennellessä liikaa ja aivan riittämättömästi palkasta. Nykyoloissa voi kunniallinen työmies, kuinka säästäväinen hän lieneekin, saada kokoon korkeintaan muutamia tuhansia pitkän, kieltäytyksissä vietetyn elämän aikana, ja suuret rikkaudet eivät ole eivätkä voi olla kunniallisen työn tuloksia.»

»Se ei ole totta», jatkaa Ferri, »että sosialismi vaatii aineellista, oleellista yhtäläisyyttä työssä ja nautinnossa kaikille kansalaisille. Yhtäläisyys on vain ulottuva niin pitkälle, että ensiksikin kaikille ihmisille on semmoisenaan taattava inhimillisen elannon ehdot, — ja että toiseksi kaikkien ihmisten on oltava samallaisessa asemassa olemassaolon taistelun alussa, jotta kukin voisi kehittää yksilöllisyytensä samallaisten yhteiskunnallisten ehtojen alaisena. Nykyisten olojen vallitessahan täytyy terveen ja voimakkaan, mutta köyhänä syntyneen lapsen sortua kilpailussa heikon, mutta rikkana syntyneen lapsen kanssa.»

»Tässä juuri on», sanoo Ferri, »radikaalinen, äärettömän laajaperäinen uudistus, jota sosialismi ei ainoastaan vaadi, vaan jonka se myöskin todistaa olevan jo aletun, kehitysvoimaisen liikkeen. Tämä uudistus tapahtuu siten, että yksityisten omistamat tuotannonvälineet, s. o. inhimillisen elannon luonnolliset perusteet, (kaikki maa, vuorikaivokset, tehtaat, koneet, työkalut, kulkuneuvot, rakennukset) muutetaan yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi.»

III. Olemassaolon taistelu ja sen uhrit.

Darvinistisen olemassaolon taistelun lain väittää Ferri soveltuvan täydessä raakuudessaan ainoastaan hyvin alhaisella kehityskannalla oleviin olentoihin nähden, ollen sitä vastoin korkeammalla kehityskannalla oleviin nähden suuressa määrässä lievempi, mutta kuitenkin olemassa. »Näin on», myöntää Ferri, »socialistisessakin yhteiskunnassa, joskin vähemmässä määrässä, löytyvä olemassaolon

taistelussa voitettuja, kuten heikkoja, sielullisesti ja ruumiillisesti kipeitä, hermosairaita, rikollisia ja itsemurhaajia, eikä siis sosialismi tahdo eikä voi kieltää olemassaolon taistelun lakia eikä sen seurauksia. Mutta sosialismi on tuova tuntevan edun siinä, että se poistamalla suurten joukkojen ruumiillisen ja siveellisen kurjuuden, voi tulla monta ruumiillisen ja siveellisen turmeltumisen lähde. Silloinkin on olemassaolon taistelu yhä yhteiskunnallisen elämän ainainen käyttövoima, mutta sen muodot muuttuvat vähemmän raadiksi, henkevoityvät ja ihmisyyvät, ja yhä korkeammat ihanteet tulevat sen päämääräksi suvun ruumiillisen ja henkisen täydellistymisen perusteella, kun ruumiin ja sielun jokapäiväinen leipä on taattu kaikille ja kullekin.»

IV. Parhaiten varustetut yksilöt jäävät eloon toisten jälkeen.

Tässä luvussa kumoo Ferri alussa esitetyn Häckelin 3:n väitteen sosialismin ja darvinismin vastakohtaisuudesta. Aluksi poistaa hän kokonaan käsitteen »parhaat», väittäen tämän käsitteen olevan muiston teleologiasta — (oppi kaikkeuden edeltäpäin määrätystä tarkoituksen mukaisuudesta), — mikä oppi uskoo luonnossa ja historiassa löytyvän äärimmäisen tarkoituksen, johon päästään yhä etenevän täydellistymisen kautta. Näin ei kuitenkaan ole laita, vaan kulkee kehitys, jos lopullisesti mitään kehitystä syntyykään, »ei koskaan suorana viivana, vaan spiraalina, täydellistymisen ja hajaantumisen ylös ja alas käyvien

liikkeiden rytmillisten vaihtelujen kautta». Näin ollen ei väite, että luonnollinen valinta, riippuva olemassaolon taistelusta, antaa *parhaitten* voittoa, ole oikea; todellisuudessa antaa se parhaiten sovellettujen päästä voitolle. Olemassaolon taistelu jättää ehdottomasti eloon ne yksilöt, jotka ovat lähimmin ympäristöönsä ja historialliseen ajanhetkeensä soveltuvat.»

Nykyinen yhteiskunta on luonnottomalla kannalla, sillä siinä ei useissa tapauksissa saakaan tämä parhaiten varustettujen valinta tulla kysymykseen. Niin esim. »nykyisessä yhteiskunnassa taloudellisten etujen turmelema avioliitto johtaa milt'ei luonnollisen sukupuolivalinnan vastakohtaan, sillä heikoimmat ja raihnaisimmat perijättäret saavat helpommin miehen kuin kansan tai keskiluokan voimakkaammat tytöt, joiden täytyy kuihtua vieläpä tuhoutuakin naimattomuudessa». »Yhteiskunnallisen elämän mutkikkaassa koneistossa on vielä kapitalistisen monopoolin vaikutus ilmeinen; alusta alkaen takaa se voiton etuoikeutetuille, niin että ruumiillisesti heikot rikkaitten kesken elävät kauvemmin kuin proletaari, joka saa huonoa ravintoa.» — »Tähän lisäksi tulee siveellisesti ala-arvoisten valinta, sillä kapitalismilla on taistelleessaan proletariaattia vastaan hyötyä matelijain valinnasta ja niiden lujaluontoisten miesten kukistamisesta, jotka eivät ole halukkaat kantamaan nykyisten yhteiskuntaolojen iestä.»

Sosialistisessa yhteiskunnassa sitä vastoin on »yksilön ympäristö vapautettu niistä virheistä ja tahroista, jotka meidän päivinämme, kiitos hillittömän yhteiskunnallisen anarkian, sitä rumentavat, ja niin on välttämättömiä itsensä esiintyvä parannus niissä vaikutuksissa, joita yhteis-

kunnallinen valinta nykyisin tuo mukanaan. Fyysillisesti ja sosiaalisesti terveeseen ympäristöön soveltuvat terveet luonteet parhaiten ja siksi ne myöskin silloin jäävät eloon. Silloin on kilpailun voitonpalkinto varmasti tuleva sille, joka ruumiiltaan ja sielultaan on tervein ja voimakkain, ja juuri siksi täytyy sosialistisen yhteiskuntajärjestyksen, joka takaa kullekin elannon, tuoda mukanaan fyysillisen ja siveellisen parannuksen koko ihmisluvulle. Ja niin darvininen sosialismi edustaa vain luonnollisen valintalain jatkumista ja jalostumista.»

V. Sosialismi ja uskonto.

Tästä kysymyksestä kirjoittaa Ferri seuraavasti: »Jumaläkäsité on muuttuvainen suurre, joka käy ahtaammaksi ja taantuu sitä mukaa, mitä kauemmas tiede tunkeutuu eteenpäin. Siksi ovat tiede ja uskonto toisiinsa käännetyssä suhteessa, jonka mukaan jälkimmäinen sitä muka heikontuu ja haihtuu kuin edellinen saavuttaa suuremman voiman ja levenemisen taistelussa tunteimatonta vastaan.» — »Darvinin opin uskonnonvastaisen vaikutuksen täytyy tuntua myös sosialismin kehityksessä. Kun usko haudantakaiseen elämään, jossa köyhistä tulee Herran valittuja ja jossa murheen laakson kärsimykset korvataan paratiisin ilolla, on kadonnut, silloin on ymmärrettävä, että myöskin yhä yleisemmin vaaditaan paratiisia tänne maan päälle myöskin köyhiä ja onnettomia varten, ja niitähän on suuri enemmistö.»

Erfurtin sosialisti-kongressin korkean katsantokannan, että uskonto on jätettävä yksityisasiaksi ja vastustettava sosialistien puolelta jokaista uskonnollisen suvaitsemattomuuden muotoa, arvelee Ferri riippuvan ainoastaan lopullisen voiton varmuudesta. Samoin katselee hän ilman vastenmielisyyttä ja pelkoa n. k. kristillistä sosialismia, koska se helpottaa sosialismin levenemistä etenkin maaseudulle, jossa uskonnolliset käsitykset vielä elävät, ja kun voi pitää varmana, että »kun maalaisväestö vaan on tullut kristillis-sosialistiseksi, niin on radikaalinen sosialismi ilman pienintäkään vaikeutta kutsuva sen lippunsa alle, niin, onpa tämä maalaisväestö itsestäänkin asettuva riviin».

VI. Yksilö ja laji.

Tästä kysymyksestä kirjoittaa Ferri m. m.: »18:n vuosisadan lopussa ihannoitiin yksinomaan yksilöä, ihmistä yksinolevana, ja tämä ajatuskanta oli aivan luonnollinen, vaikkakin liioiteltu vastavaikutus keskiajan aatelis- ja pappisvaltaa vastaan. Individualismista oli suoranaista seurauksena valtiollinen järjestelmä, josta vielä nytkin porvarillinen hallinto on yhtä mieltä anarkistisen individualismin kanssa siinä suhteessa, että molemmat suunnat uskovat yhteiskunnallisten olojen voivan muuttua yhden lakipykälän taikaiskusta tai muutamien pommien räjähtämisen kautta.» — »Uusiaikainen biologia on täydellisesti muuttanut yksilökäsitteen ja on toiselta puolen osottanut, että yksilö niin biologisesti kuin yhteiskunnallisestikin vain on kokoumus yksinkertaisista alkeisyksilöistä, sekä toiselta

puolen, ett'ei missään löydy itsestään riippuvaa yksilöä, että yksilö on olemassa vaan sikäli kuin se on osa yhteisyydestä. Kaikki elävä on yhtymistä, liittoumista.»

VII. Olemassaolon taistelu ja luokkataistelu.

»Darvinismi on osottanut lajin eläintieteellisen kehityksen kulun olemassaolon taistelussa, jota käydään osaksi samaan lajiin kuuluvien yksilöjen, osaksi eri lajien kesken. Samalla tavalla on marxilaisuus alistunut yhteiskunnallisen kehityksen luokkataistelun alle», kirjottaa Ferri. »Luokkataistelun oppi merkitsee sitä, ett'ei inhimillinen yhteiskunta, kuten mikään muukaan elävä elimistö, ole samanlaatuinen joukko, enemmän tai vähemmän lukuisan samallaisten yksilöjen yhdenmuotoinen summa, vaan järjestö, joka on kokoonpantu erilaisista ja kohoavan kehityksen mukaan yhä enemmän eroavista osista.»

»Millä tiellä voidaan nyt poistaa niin yhteiskunnallisen ylivallan monopoliseeraus kuin sen tuottama vääryyksien, kärsimysten, tuskien ja vihan ääretön määrä? — Luokkataistelun tiellä, luokkataistelun, joka syntyy siten, että jokainen luokka pyrkii säilyttämään ja lisäämään kerran saavuttamiaan etuja ja oikeuksia, ja joka osottaa taloudellisesti voimattomalle luokalle, että tätä taistelua on käytävä luokka luokkaa, ei henkilö henkilöä vastaan.» — »Siis huomioon ottamatta sitä, että suhde työnantajan ja työntekijän välillä voi olla parempi tai huonompi, niin määrää heidän keskinäisen yhteiskunnallisen asemansa kokonaan nykyinen yhteiskuntajärjestys yliarvon lain

mukaan, jolla Marx kumoamattomasti osotti, kuinka työnantaja työtätekemättä voi koota pääomaa sen kautta, että työläinen jokaisena työpäivänään tuottaa paljoo korkeamman arvon, kuin mihin hänen saamansa palkka nousee, — yliarvon, joka ilman muuta ja vaivatta tulee kapitalistin osaksi, vaikkakin hänen voitostaan laskettaisi pois oikeudenmukainen palkkio siitä työstä, jonka hän teknillisessä johdossa ja hallinnossa suorittaa.»

Näin on siis luokkataistelu yhteiskunnassa samaa kuin darvinismin olemassaolon taistelu yleensä eläinkunnassa.

VIII. Taloustiede ja sosialismi kehitysopin valossa.

»Missä on sitten oleellinen erotus porvaristopuolueitten valtionalouden ja sosialismin välillä? Klassillinen kansantalous on puolustanut ja puolustaa viitettä, että sen tutkimat ja selittämät rikkauden tuotantoa ja jakoa koskevat lait ovat luononlakeja. Mutta ei siinä mielessä, että ne luonnon välttämättömyydellä olisivat riippuvaiset yhteiskunnallisen elimistön olemuksista (joka olisikin sangen oikein), vaan siinä mielessä, että ne ovat ehdottomia lakeja, ihmissuvun sisäisiä määräyksiä kaikkina aikoina ja joka paikassa, jonka takia ne pysyvät aivan liikkumattomina, joskin erikoisiin kohtiin sovitettuina sallivatkin vähäpätöisiä ja toisarvoisia muodosteluja.» — »Tämän mukaan on muutamille henkilöille täysin luvallista anastaa omakseen maa ja tuotannon välineet jotka ovat yhteiskunnan elinehdot ja jotka siis ovat ainaiseksi niitten harvain haltuun annetut, joitten huostassa ovat elämän luonnolliset perusteet.»

»Tieteellinen sosialismi esittää sitä vastaan väitteen, että taloustieteen asettamat lait tosin sopivat sivistyneen yhteiskunnan nykyisiin oloihin, ja että niillä on verannollinen pätevyys siihen ajankohtaan nähden, jonka selvittelystä ne johtuvat, mutta ne eivät vastaa todellisuutta, jos tahtoo niitä sovittaa muinaisiin tai esihistoriallisiin aikoihin, ja ettei niiden kautta saa kaikkia tulevaisuuden virtauksia kivetyttää.»

»Ei siis voi olla», sanoo Ferri, »epäilystä siitä, kumpi väite, klassillinen vaiko sosialistinen, enemmän vastaa yleisen kehitysoopin tieteellistä teoriaa.»

IX. Näennäisen taantumuksen laki ja yhteisomaisuus.

Sen sosialismia vastaan tehdyn syytöksen, että sosialismi olisi kehitysopille vastakkainen siinä, että sen vaatima palautuminen maan yhteisomistukseen merkitsisi samalla taka-askelta alkuperäiseen raakalaiskulttuuriin, kumoaa Ferri huomauttaen, että tämä itsessään tosi väitös on tehty siivuuttamalla eräs tärkeä kehityslaki, joka opettaa, että yhteiskunnallisten laitosten palautuminen alkuperäisiin muotoihin ja vaiheisiin on pysyväinen ilmiö. Tämän kehityslain tueksi ottaa Ferri esimerkkiä taiteesta, filosofiasta, uskonnosta, politiikasta, rikosoikeudesta, avioliitosta. Hän sanoo, että »yhteiskunnan kehitystä ei voida selittää suljettuna piirinä, ei häntäänsä purevana käärmeenä, vaan Goethen piirtämänä spiraalina, joka näennäisesti palajaa itseensä, mutta joka todellisuudessa yhä kohoaa ylemmäksi ja eteenpäin».

X. Yhteiskunnallinen kehitys ja yksilöllinen vapaus.

»Toisen, sosialismin ja kehitysopin välillä oletetusti olevan vastakohtan perusteella väitetään ja kerrotaan kaikissa sävellajeissa, että sosialismi on tuleva uudeksi tyranniuden muodoksi, että se on tuhoava kaikki vapauden siunaukset, jotka viime vuosisata suurella vaivalla on hankkinut suurten uhrausten ja kovan marttyyriuden kalliilla hinnalla.» — »Minä olen», vastaa tähän Ferri, »jo synnynnäistä erilaisuutta käsitellessäni huomauttanut, että sosialismi päinvastoin on takaava jokaiselle sekä ihmisarvoisen elannon, että myöskin mitä suurimman toimintavapauden hänen persoonallisuudelleen». Tässä luvussa esittää hän tälle väitteelleen useita tukevia perusteita.

XI. Kehitys, vallankumous ja mullistus. Sosialismi ja anarkismi.

Ferri osoittaa tässä luvussa kaikenlaiset tulevaisuuden sosialistisesta yhteiskunnasta laaditut kuvaukset, Platon »Tasavallasta», Bellamyn kirjaan »Vuonna 2000» saakka, tunnelmallisiksi, järkeen perustumattomiksi haavekuviksi, joilla ei ole mitään tekemistä Karl Marxin perustaman tieteellisen sosialismin kanssa. »Uuden yhteiskuntarakennuksen erikoiskohtia emme voi kuvata ja juuri sen takia, että uuden yhteiskunnan täytyy olla inhimillisen kehityksen luonnollinen ja teeskentelemätön tulos, jonka tulo jo on varmistettu ja merkitty pääpiirteitään myöten». — »Matemaattisella varmuudella voi tieteellisen sosialismin

kannattaja väittää, että hänen oppinsa osottaa tulevan kehityksen kulkua yleensä yhä kasvavaan suuntaan ja yhä suuremmassa määrin pitäen silmällä lajia kuin yksilöä, ja samalla yhä suurempaa taloudellisen elämän ja siitä riippuvan siveyden, oikeudenkäytön ja politiikan sosialiserausta kohti.»

Samoin hylkää Ferri nykyaikaisen valtiotalouden mahdottomana, koska se on pohjaltaan samaa kuin utopinen eli tunnesosialismi. »Valtiososialistisella sääntöjen, pykälien ja määräysten asevarastolla ei kuitenkaan ole mitään yhteistä tieteellisen sosialismin kanssa.»

Yhteiskunnallisen muutoksen toimintatavoista joita on: kehitys, kumous, kapina ja väkivallanteot yksityisiä henkilöitä vastaan, erottaa Ferri kaksi ensiksi mainittua luonnolliseksi, fysiologiseksi ilmiöiksi, mutta kaksi viimeksi mainittua sairaaloiseksi, patologiseksi ilmiöiksi, joskin näissäkin on usein jotain luonnollista ja omaperäistä, ja olisi senvuoksi hallitsevien luokkien otettava nämätkin huomionsa. »Mutta», sanoo Ferri, »todella säännölliset ja hedelmälliset yhteiskunnallisen muutoksen muodot ovat, vaikkakin ne voivat tuntua pitkäaikaisilta ja vähemmän tehoisilta, kehitys ja kumous, viimeksi mainittu käsitettynä tarkasti positiivisessa merkityksessä edellä käyneen kehityksen loppuna, joka ei merkitse samaa kuin kiihkeä ja väkivaltainen mullistus, kuten usein väärin otaksutaan.»

Täten ei tieteellinen marxilainen suunta hyväksy anarkismia, s. o. olojen pikaista väkivallalla muuttamista, se on kumouksellista ainoastaan sanan tieteellisessä merkityksessä. Marxilainen sosialismi huutaa työläisille: »Kaikkien maitten proletaarit liittykää yhteen», että sosialinen vallan-

kumous voisi silloin kerran voittaa, kun se on kypsynyt joukkojen tietoisuudessa, kun nämä ovat tulleet tietoisiksi luokkaeduistaan. Ja »niin näyttäytyi Sisilian veristen levottomuuksien aikana, että väkivaltaisuuksia ja kapinoita ei ilmennyt siellä, mihin sosialismi oli levinnyt». — »Historia osottaa, että maissa, joissa usein sattuu kapinoita, ovat yhteiskuntaolot alhaisella kehityskannalla, siellä puuttuu kestävyyttä itsetietoisessa toimessa, joka näennäisesti on heikko, mutta todellisuudessa voi saada aikaan historian ihmeitä».

»Siksi saamaa meidän aikamme marxilainen sosialismi sitä periaatetta, että kaikissa maissa on poliittinen valta, niin valtiossa kuin kunnallishallinnossa, valloittettava työläisten itsetietoisien, laajaksi puolueeksi järjestymisen kautta; jos kerran on onnistuttu luomaan, vahvistamaan ja laajentamaan tämä järjestö, niin tulevat sen tulokset olemaan aivan toiset kuin kapinallisten joukkojen, ne ovat vallankumouksellisia sanan todellisessa merkityksessä.»

XII. Sosiologian kuollut kohta.

Tässä luvussa väittää Ferri kansantalouden ja yhteiskuntatieteen, sosiologian, »josta sen luojan tarkoituksen mukaan olisi tuleva positiivisen tieteen rakennuksen komea loppuosa», tehneen ennenaikaisen pysäyksen, kun se on jäänyt individualismin kannalle, vaikkakin se on osottanut yksilöllä olevan saman paikan yhteiskunnassa kuin solulla on elimistössä. »Tämän pysähdyksen salaisuus voidaan selittää vain niin, että sosiologia vielä on analyttisessä

vaiheessaan ja siis kaukana synteessistä, mutta etenkin siten, että darvinismin ja kehitysopin johdonmukainen sovelluttaminen yhteiskuntaoppiin välttämättömästi johtaa sosialismiin.»

Lopuksi kiittää Ferri Karl Marxin suureksi ansioksi sen, että hän on sovelluttanut uudenaikaisen luonnontieteen johtopäätökset valtiolliseen talouteen. Työväenpuolueen suhteesta muihin puolueisiin antaa Ferri seuraavan lausunnon:

»Itse ydinkohtaan, s, o. omaisuuskysymykseen nähden, ovat sekä konservatiivit että radikaalit ja edistyspuoluelaiset täysin individualistisia: ne ovat lihaltaan ja luiltaan samaa yhteiskuntaluokkaa, ja siksi — huolimatta kaikista lämpimistä, joskin merkityksettömistä suosioista — kokonaan erotetut niistä, jotka tosin synnyltään kuuluvat toiselle puolelle, mutta jotka kuitenkin ovat ottaneet omakseen työväen valtiollisen ohjelman ja edustavat sitä, s. o. maan ja tuotantovälineiden socialiseerausta.»

Sosialistina ja kehitysopin kannattajana ei Ferri tahdo osottaa halveksumista eikä kaunaa vanhoillistenkaan ryhmien vilpittömiä edustajia kohtaan, koska kerran vanhoilliset samoin kuin sosialistitkin ovat luonnollisia synnynnäisen järjestelmän ja ympäröivän olotilan tuloksia. Nuorille vanhoillisille ei hän kuitenkaan suvaitsee olla yhtä suosiollinen; heille omistaa hän seuraavanlaisen kappaleen:

»Sitävastoin herättää sääliä, kun näkee joidenkin vanhoillisten, ijältään nuorien, mutta mielipiteiltään ukkojen — sillä vanhoillinen katsantokanta nuorella miehellä on joko onnenonkimisen tai sielullisen heikkouden merkki — ottavan ylhäisen ja melkein alentuvaisen ilmeen sosialistien

suhteen, joita he parhaassa tapauksessa pitävät rappiolle joutuneina; silloin ei ne ajattele, että vanhemmat henkilöt useimmissa tapauksessa ovat vanhoillisia, mutta että vanhoillisuuteen taipuva nuori mies — harvoilla poikkeuksilla — vain on itsekäs ihminen, joka pelkää menettävänsä miellyttävän joutilaselämänsä, johon hän on syntynyt, tai kadottavansa hyvän ruokansa, jonka niin mukavasti löytää oikeauskoisille aina täydestä lihapadasta. Jos sellaiset henkilöt eivät ole pienikalloisia, niin on heillä ainakin pieni sydän.»

Teos päättyy seuraavaan sosialistisesti toivorikkaaseen lausuntoon: »Näen ainoan voiman sosialismissa, joka kuten kristinusko roomalaisvallan lopussa, antaa nyt vanhenneelle inhimilliselle sivistykselle jälleen paremman tulevaisuuden toivon, uskossa, joka ei nojaudu epäselvään tunteeseen, vaan joka on vankka ja varmasti perustettu uusaikaiseen tieteelliseen tietoon.» H. R.

KATSAUKSIA.

POLITIIKKA.

Huhtik. 14 p:nä viime vuonna Suomen porvarillinen luokka-eduskunta päätti tehdä tyhjäksi kurjien äänioikeuslojemme uudistuksen, ja tällä arvottomalla päätöksellä häpäisi itsensä, sekä polki lokaan kansan kalleimmat toiveet. Kansa nimittää nyt tuota päivää »häpeäpäiväksi», ja sen muisto ei varmaankaan hevillä haihdu oikeudettoman kansan mielestä, yhtä vähän kuin sen painama tahra nykyisen yläluokkamme ansio-

kirjoista. Nytkin »häpeäpäivän» vuosipäivänä järjestynyt työväki monella tavoin ilmaisi, ettei se ole sitä unohtanut eikä aijo sitä unohtaa.

Luulivat silloin kai ijäksi kuskistaneensa meidän elinvaatimuksemme ja meidän vaatimuksemme takana olevan voiman. Mutta kansa nousi ennenkuin vallassaolevat aavistivatkaan, ja pelotti vallanpitäjät suurlakolla, niin että siitä hetkestä alkaen eivät äänioikeuden vastustajat ole sanaa hiiskuneet.

Taas odotetaan luokkaeduskunnalta kansan elinvaatimusten toteuttamista. Nyt ne myös toteutetaan, joko sen sitte tekee sääty-

kunta tahi kansa itse, sillä kansa on julistanut, ettei se toisia häpeäpäivää kärsi.

Vai ei eduskuntakomitea viivytelty! Kun meidän taholtamme aikanaan, kuten muistamme, hyvillä syillä väitettiin, että eduskuntakomitea oli viivytelty lakiehdotustansa lopullista valmistamista ja sen kautta suuresti vaikeuttanut eduskuntauudistuksen läpäsämistä Pietarissa, herätti se asianomaisissa paljon pahaa verta. Silmittömällä hyökkäyksillä koetettiin ajaa tuollainen väite pelkäksi valheelliseksi parjaukseksi, ja sen päälle selittivät porvarilliset lehdet, että kaikki panettelu komitean viivyttelemisestä on »mahdollisimman perusteellisesti kumottu». Hiljattain on kuitenkin muuan suomettarelainen maaseutulehti uskaltanut paljastaa eräitä komitean salaisuuksia, jotka »mahdollisimman kumoamattomasti» todistavat, kuinka arveluttavasti komitea tosiaan oli viivytelty, ja koska saman lehti on nähtävästi saanut tietonsa täysin luotettavista lähteistä, tahdomme tässä niistä merkitä seuraavaa:

Tammikuun alkupuolella oli eduskuntakomiteassa jo joutunut valtiopäiväjärjestys miltei kokonaan valmiiksi; »ainoastaan muutama kysymykset olivat kesken, mutta ne olisivat muutamassa istunnossa selvinneet, jos olisi yhtämittaa tuo työ jatkettu loppuun». Siis ehdotus valtiopäiväjärjestyk-

seksi olisi vielä tällöinkin erinomaisesti kerinnyt jo tammikuulla Pietariin, jollei komitea ehdoin tahdoin olisi sitä joukon toista kuukautta pidättänyt, niin että se allekirjoitettiin vasta helmikuun 21 p:nä. Pidättäminen tapahtui siten, että valtiopäiväjärjestyksen viimeleminen jätettiin kesken ja ryhdyttiin — tammikuun puolivälissä — vaalilakiasiaan, jossa tiedettiin saatavan hyvin aikaa kulumaan. Ja sitte kesti komiteassa viikkokausia jonkinlaisen iltakoulun pitoa. Opettajiksi kutsutut asiantuntijat selittelivät mustalla taululla komitean jäsenille vaaliteoriojaan ja koettivat saada näitä tajuamaan erilaisia suhteellisia järjestelmiä. Siihen meni aikaa.

Tämän johdosta on syytä kysyä, miksi komitea tammikuun alkupuolella noin jätti valtiopäiväjärjestyksen käsistään, vaikka aivan yleisesti odotettiin sitä koskevan ehdotuksen joutuvan valtiopäiville viimeistään helmikuun alussa, mikä näkyy siitäkkin että säätyjen puhemiesneuvosto kutsui säädyt lomalta kokoon taas helmikuun 7 p:ksi. Vaalilain ei olisi tarvinnut valtiopäiväjärjestyksestä vähääkään pidättää, sillä ne ovat kaksi eri lakia, ja meille olisi ennen kaikkea ollut arvaamattoman tärkeätä, että juuri valtiopäiväjärjestys olisi joutunut Pietariin hyväksyttäväksi, ennenkuin siellä asema ennätti muuttua.

Koska täytyy olettaa, että eduskuntakomiteakin tämän hyvin

tiesi, ei asiaa voi käsittää muuten kuin että komitea tahallaan tahtoi viivyttää tuota ehdotusta täällä niinkauan kuin se suinkin oli mahdollista. Siitä ei komitea mihinkään pääse, jollei siltä taholta kyetä asiallisesti todistamaan väriksi tässä esitettyjä tietoja. Jos esim. tahdotaan väittää, ettei valtiopäiväjärjestyksen ehdotus ollutkaan vielä tammikuun alkupuolella »melkein valmis», on sen vakuudeksi annettava tarkat tiedot siitä, millaisena sitte ehdotus silloin oli ja kuinka paljon siihen tosiaan myöhemmin muutoksia tai lisäyksiä tuli. Vai sitooko ehkä tehty vaihtolovaa vieläkin komitean jäseniä?

Nuorsuomalaisten ryhmäkunnalla oli hiljattain täällä puoluekokouksensa. Tämän kokouksen »pyöreät» päätökset ovat meidän porvarillisillemme hyvin kuvaavia. Siviliavioliitosta lausui kokous mielipiteenään, että jokaiselle halulliselle pitäisi säätämän »oikeus siviliavioliiton solmimiseen». »Väkijuomakysymyksessä» päätettiin, että toimittaisiin »vaakuuksen tietä», ja että lain-säädännön uudistamisen »tarkoituksena on oleva, supistamalla juovutusjuomain käyttäminen mahdollisimman ahtaisiin rajoihin (!), valmistaa alaa yleiselle kieltolaille»; sitävarten on kaupungeissa »niiden asukkaille jätettävä valta päättää väkijuomaliikkeen sallimisesta ja kieltämisestä». »Missä tätä liikettä

sallitaan, on se luovutettava yleishyödyllisessä tarkoituksessa (?) toimivalle yhtiölle», sanotaan päätöksessä juhlallisesti. Puolueen maalaisohjelman oli ottanut suunnittelakseen itse Jonas Castrén, — käsitettiin kai, että se jos mikä on saatava kieroksi. Kunnallisesta äänioikeudesta päätettiin — asettaa komitea asiaa pohtimaan, sillä alustuksen mukaan »on vaikeata myöntää, että jos — — enemmistö yksin asettaisi kunnallisvaltuuston, ainakaan varain myöntämisessä esim. sellaisiin tarkoituksiin, jotka ovat aiotut hyödyttämään yksinomaan vähävaraisia kansanluokkia, tapahtuisi kohtuus niille kunnan jäsenille, jotka saavat suorittaa verrattomasti suurimman osan siten aiheutuvista menoista». — Näkyy, että päätökset eivät selittelemistä kaippaa.

Huvittavia sananvaihtoja voisi kokouksesta kertoa paljonkin. Niin esim. vaati muuan innostunut lakimies 8-tuntisen työpäivän määräämistä teollisuustyöväestölle, mutta »Työmiehen» entinen päätoimittaja K. H. Karvonen selitti, että harvoissa maissa on lailla vahvistettu edes 11-tuntista työpäivää.

TORPPARILIIKE.

Torpparikokous Tampereella. Tämä maamme ensimmäinen torpparikokous, joka pidettiin 9-12 päivinä huhtikuuta, on luonnollisesti jo itsessään tapaus, josta

kannattaa tehdä selkoa. Sitäkin suuremmalla syyllä, kun kokous myöskin vei huomattaviin tuloksiin.

Ensinnäkin muutama sana kokouksen osanottajista. Edustettuina ei kokouksessa ollut ainoastaan torpparit, vaan myöskin mäkitupalaisia sangen runsaasti. Näiden edustajat esiin toivatkin monessa kysymyksessä sangen pontevasti esille näkökohtia mäkitupalaisien kannalta. Myöskin lampuoteja lienee jokunen määrä ollut edustettuna. Kaikkiaan oli edustajia 233 kunnasta yhteensä 373. Maassamme löytyy kaikkiaan 472 maalaiskuntaa, joten edustajia oli lähetetty yhteensä noin puolesta. — Eri lääneissä oli edustettujen kuntien ja kuntien koko luku seuraava.

	Kunta kaikkiaan.	Edustettuja kuntia yhteensä.	%	Edustajia.
Uudenmaan lääni	39	23	59	32
Turun ja Porin lääni	119	66	55	110
Hämeen lääni	49	47	98	91
Viipurin lääni	49	14	29	18
Mikkelin lääni	26	19	73	36
Kuopion lääni	37	19	51	30
Vaasan lääni	85	29	35	40
Oulun lääni	68	16	23	16
Koko maa	472	223	50	373

Edustettujen kuntien ja varsinkin edustajien lukumäärään on luonnollisesti voinut jonkun verran vaikuttaa kokouksen paikka, jonka lähiseudut ennen muita ovat olleet

tilaisuudessa edustajia lähettämään. Huolimatta tästä tulee kumminkin Hämeen läänille tunnustaa, että siellä torppariliike on virein. Sen jälkeen seuraa Mikkelin lääni. Myöskin Turun ja Porin sekä Uudenmaan läänien suomalaiset kunnat olivat sangen täydellisesti edustettuja, mutta ruotsalaisista kunnista olivat vaan aniharvat lähetäneet edustajia, niiden joukossa mainittakoon: Porvoo, Espoo ja Siuntio. Vaasan läänin eteläosasta ja Keski-Suomesta oli edustajia melkein joka kunnasta, mutta ruotsalaisista rannikkoseuduista ei ollut yhtään ja läänin pohjoisosista vaan pari edustajaa. Oulun läänistä oli edustajia lähetetty sangen vähän, etupäässä Oulunjoen seudulta ja sen eteläpuolelta. Kuopion läänin edustajia oli etupäässä Iisalmen, Kuopion ja Joensuun seudulta. Viipurin läänistä oli edustajia vain sen eteläosista. Muualla siellä torpparia onkin tuskin ni-meksikään.

Edustettuina oli luetteloiden mukaan 50,264 torpparia ja mäkitupalaista, jotapaitsi 8 edustajan edustamien torpparien luku oli tuntematon. — Jokainen edustaja edusti siis noin 135 torpparia. Jos lasketaan mainitun 8 edustajan kunkin edustavan keskimäärin 100 torpparia, tulisi edustettuja torppareita olemaan 51,064. Virallisen tilaston mukaan oli maassamme v. 1901 67,083 torpparia. Tästä on kumminkin jätetty kaikki mäkitupalaiset ja tölliläiset pois. Jos

arvioi näiden luvun noin puoleksi torpparien määrästä tulisi vuokraisten yhteisumma olemaan 100,625. Edustettuja oli tästä lukumäärästä siis runsaasti puolet, eli noin 51 %. Eri lääneissä oli edustettujen torpparien luku sekä heidän koko lukumääränsä seuraava:

	Torppareita yhteensä.	Edustettuja.	%
Uudenmaan lääni	6,695	4,281	64
Turun ja Porin lääni	24,120	15,484	64
Hämeen lääni	13,241	11,127	89
Viipurin lääni	5,859	2,250	38
Mikkelin lääni	9,427	4,961	53
Kuopion lääni	11,112	4,769	43
Vaasan lääni	18,657	5,994	32
Oulun lääni	11,214	1,608	14
Koko maa	100,625	51,064	51

Käy siis täysin selville, että muutamamat osat maata olivat sangen hyvin edustetut, toiset jälleen hyvin vähän. Vähimmän edustettuja oli maamme ruotsalaiset seudut sekä yleensä Pohjanmaa, vaikka näissä osissa torppareita kyllä on sangen runsaasti ja varsinkin ruotsalaisissa kunnissa epäkohdat versoovat yhtä runsaasti kuin suomalaisissa. — Edustajat Pohjanmaalta jälleen olivat mieliteiltäänkin muista jonkun verran eroavia. He yleensä, niissä kohdin kuin tämä kokouksessa tuli kysymykseen, vaativat että torppareista olisi tehtävä tilustensa omistajia sekä että yksityistä omistusoikeutta missään muodossa ei loukattaisi.

Vaikka, kuten luvut osoittavat maan torpparit yleensä erittäin lukuisasti olivat edustetut, ei heidän järjestäytymistään kumminkaan vielä suinkaan voi pitää täydellisenä. Tässä kohden on siis vielä suuri työ edessä.

Kokouksen päätöksistä sananen. Torpparien hallinto-oikeuden varmentaminen oli ensisijassa. Tämän vuoksi oli vuokra-aika saatava pidemmäksi, jatkuvaisuus vuokrasa tunnustetuksi, korvaus annettava vuokratilan arvon ylennyksestä, vuokramaksuolot saatava siedettäväksi sekä vuokratilan viljelysoikeus saatava laajennetuksi. Tämän suuntaisten ponsien ohessa tehtiin myöskin päätöksiä, joiden avulla ennen uutta vuokralakeja estettäisiin häädöt. Tällaisia keinoja olivat korvaus häädetyille torpparille sekä taistelu järjestöjen avulla häätöjä vastaan. Sekä tilattomien että torpparien aseman parantamiseksi päätettiin vaatia yleistä viljelyspakkoa. Tässä toimintaohjelma, sen sisällys. — Toiminnan järjestämiseksi päätettiin jokaisen työväenyhdistyksen yhteyteen perustaa erityisiä torppariammattiosastoja, jotka toimisivat yhteydessä sosialidemokraattisen puolueen kanssa ja joilla olisi omat jäsenensä (5) työväen-puoluehallinnossa. — Luonnollisesti torppariammattiyhdistykset koko maassa sitäpaitsi voivat muodostaa oman liittonsa, joka tällöin on ammattiosastojen liiton asemassa. E. G.

Porvarillisten hommia torppariasiassa. T. k. 10 p:nä jätettiin suomettarelaiten rusthollarien puolesta senaattiin anomus, että senaatti valmistaisi »ehdotuksen erityiseksi laiksi torpparien ja heidän vertaistensa vuokramiesten oikeudellisen aseman järjestämiseksi, joka ehdotus sitte olisi armollisena esityksenä annettava kansanedustajien käsiteltäväksi ensiksi kokoontuvilla valtiopäivillä.» Senaatin työtä helpottaakseen ovat anojat kuulema jo erityisessä komiteassa pohtineet hankalaa torpparikysymystä, sekä esittäneet ne periaatteet, joitten mukaan heidän mielestään tuo »epäilemättä tärkein ja kiireellisin kaikista maassamme nykyään päiväjärjestyksessä olevista agraarikysymyksistä.»

Näyttää vähän, kuin olisi herroille torpparinpitäjille tullut kiire käteen, mutta taitavat sittenkin huomata, että ovat taas myöhästyneet. — Tukalaan asemaan muuten joutunee kysymyksessä olevan anomuksen johdosta nykyinen »kansanvaltainen» senaatti, — ja se lienee ollutkin anomuksen päätarkoituksena.

KIRJALLISUUS.

Uutta lentokirjallisuutta. Työväen sanomalehtiyhtiön kustannuksella on ilmestynyt seuraavat lentolehtiset:

Veljeys, vapaus ja tasa-arvoisuus on nimenä ruotsalaisen

puoluetoverin, kirjailija Robert Ågrenin lentolehtisellä, joka surkeasti pieksää ja näyttää selvästi vääräksi porvarien huudon, että nyt jo muka veljeyden, vapauden ja tasa-arvon periaatteet vallitseisi yhteiskunnassa. Tämä lentolehtinen on sama esitelmä, jonka hra Ågren talvella piti ylioppilastalolla Helsingissä vastapainoksi professori O. M. Reuterin samannimiselle ylioppilastalolla pidetylle esitelmälle. Prof. Reuterin esitelmä ja lentolehti oli kuin perustuslaillisten katekismus, jolla he läksivät työväkeä puolelleen kääntämään ja »perustuslaillisiin työväenyhdistyksiin» vetämään. Prof. O. M. R:n esitelmää jakoivat tehtailijat työläisilleen kuten evankeliumia luettavaksi. Näin ollen on aivan välttämätöntä, että tätä sosialidemokratiasessa hengessä kirjoitettua vastaesitelmää on levitettävä niin laajoihin työväenjoukkoihin kuin suinkin mahdollista. Käytettäköön tätä lentolehteä agitatioonikirjasena. Työväenjärjestöt pitkööt velvollisuutenaan lentolehden levittämisen; jaettakoon sitä kaikkialle. Lentolehtisessä on sivuja 15 ja maksaa se 15 penniä.

Sosialismi ja kristinuskko, osa eräästä prof. A. A. Issajewin laajemmasta teoksesta, on myös nyt päässyt toveri Sulo Wuolijoen suomentamana suomalaisen työläisen käytettäväksi. Kirjanen on parasta lajia. Onhan meillä niin paljon vielä väärinkäsityksiä tuossa tärkeässä kysymyksessä. Kirjanen luo paljon

selvyyttä siihen. Näin ollen suosittelimme sitä mitä lämpimimmin kaikkien luettavaksi. Kirjasessa on sivuja 24 ja hinta 20 p.

Kommunistinen manifesti, parhain sosialistinen agitatsioonikirjanen, näki ensin päivän valon suomalaisessa asussaan tri N. R. af Ursinin julkaisemassa »Koittaressa». Siitä on nyt otettu erikoispainoksia, ja nyt on jo toinen painos kaupassa. Emme tarvitse sitä suositella, sillä se ei sitä kaipaa. Jokaisen järjestyneen on se mitä tarkimmin luettava ja tarkoin tutkittava siinä lausuttuja totuuksia.

SANOMALEHDET.

Uusia työväenlehtiä on alkanut säännöllisesti ilmestyä useampiakin. *Kansan tahto* ilmestyy Oulussa 6 kertaa viikossa; sen toimittajina ovat Antti Kallio (vastaavana), Juho Raappana ja Otto Piisinen. *Sosialidemokraatti* ilmes-

tyy Porissa 3 kertaa viikossa, toimituksessa Eetu Salin (vastaavana), Juho Rainio, Vilho Laine ja Tahvo Ruotsalainen (taloudenhoitajana). *Itä-Hämeen Raivaaja*, ilmestyy Heinolassa kerta viikossa, vastaavana toimittajana Oskar Orasmaa. Näytenumeronsa ovat julaisseet *Hämeen Voima* Hämeenlinnassa, *Vapaa Sana* Vaasassa ja *Savon Työmies* Kuopiossa. Sitäpaitsi lupaa Länsi-Suomen Työmies Turussa pian ilmestyä 6-päiväisenä ja uudella nimellä *Sosialisti*.

Sosialidemokratisen sanomalehdistömme kasvamisessa on täten meillä lyhyessä ajassa saavutettu harvinaisen suuremman tulos. Jo nyt on meillä sanomalehdistössämme mahti, joka panee porvarilliset vallanpitäjät vapisemaan. Kun lisäksi uudet lehdet näyttävät olevan aivan erinomaisen virkeitä, on saavutettu tulos sitäkin ilahuttavampi, ja me voimme tervehtiä niitä suurilla toiveilla.

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

käsittelee etupäässä yhteiskunnallisia kysymyksiä sosialismin kannalta. Lehteämme ovat luvanneet kirjoituksillaan avustaa useat tunnetut työväen asian ajajat. Tähän saakka ilmestyneissä numeroissa olemme jo voineet erityisesti seurata sellaisia tärkeitä ajankysymyksiä kuin esim. eduskunnan uudistamis-, ammattiyhdistys- ja torppari-kysymystä, sekä kotimaista ja ulkomaista sosialistista kirjallisuutta.

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI ILMESTYY Helsingissä 2 kertaa kuukaudessa 24-sivuisena. Tilaisuhinta koko vuodelta 4 mk. (ulkomaille 5 mk.) ja puolelta vuodelta 2 mk. Lehteä saa tilata kaikista maamme postikonttoreista, lehden asiamiehiltä ja lehden konttorista Saariniemenkatu 6, Helsinki.

Lehteä saa vielä vuoden alusta. — Pyytäkää asiamieshintoja!

TOIMITUS.

Toimituksen osoite: Merik. 13, Helsinki. Tel. 50 25.